

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Издази три
пут у месецу
на 1 табаку.
Претплатата се
шаље напред
уредништву
Неплаћена
писма од не-
редовних до-
писника не-
примају се.

За све српске
крајеве стаје
на годину
60 гр. или
6 фор. на по
године 30 гр.
или 3 фор.
на три мес.
15 гр. или
1. фор. и 50
новчића.

ПАСТИР

ЛИСТ ЗА НАУКУ И КЊИЖЕВНОСТ ДУХОВНОГ САДРЖАЈА.

Издаје и уређује РЕКТОР БОГОСЛОВИЈЕ ПРОТА Никола Поповић.

САДРЖАЈ: — Слово. — О назорима. — О Ресавским обичајима. — Црте из живота св. апостола Павла. — Јавна благодарност. —

СЛОВО

на Малу Госпођу. *)

Кад год ступимо у овај свети храм божији и кад се захори божанствена песма у светилишту овоме, свагда треба да се опоменемо *онога* који учини те се скидоше невернички ланци и отворише врата овога „Дома Господња.“ Прва мисао — прва молитва, коју Творцу принашамо, треба да нам буде молитва за упокој душе славнога кнеза и великога Србина, који погибе као прави мученик за род свој. Спомену дакле кнеза Михаила посветимо прве молитве наше: нека Господ, даде души његовој мира небескога и нека праведника свога прослави вечном славом за неумрла дела његова! —

Пошто смо сада испунили свету дужност благодарних синова према неумрломе кнезу своме, помислимо и о оним дужностима које имамо и као грађани и као синови св. цркве према деци нашој.

Данашњи празник рођења пресвете Бого-мајке даје нам најаче прилике да промислимо о томе: како треба да децу

*) Говорено у Ружници цркви Јаковом Павловићем, свешт. и проф. богосл.

нашу васпитамо? Пресвета Дјева показује нам на себи најбољи пример и као послушна — добра кћи и као њежно-љубећа мајка: „из корена светогa појавила се и младица света, из дрвета живота поникао је прави живот свету овом.“ Кротка, смерна и побожна удостоила се да буде мати ономе кога сва васиона слави као Спаситеља свога, зато је она најбољи пример на који треба да се угледа свака хришћанска — српска мајка, кад жели да децу своју срећном учини — да их лепо васпита.

Врховни апостол каже: „ако је корен чист и светао, то и гране биће чисте и светле“, — зато ко жели да млада срца деце своје напоји чистим и светлим врлинама, тај мора најпре обратити сву своју пажњу на себе самога, јер деца лако примају све што виде и чују а особито од родитеља својих, које они највише вољу и на које се и по природи својој угледају — зато и каже ап. Павле: аще коренъ святъ, то и вѣтви (рим. XI. 17). И заиста, како може предати начела чисте љубави онај који и сам не поња шта је љубав? Како ће моћи да изкорени у детету неку хрђаву навику онај, који је и сам роб хрђавих навика? Не, заиста такав није кадар дати темељитог васпитања, јер добра реч његова и паметан савет остају тек празни звуци, ако дела противно томе показују.

Васпитати децу своју, не само да је дужност наша но и насušна потреба: „Паметан сил овеселава оца, а покварен и неваљао проузрокује тугу матери“ — тако каже св. писмо. И заиста, може ли бити веће среће за оца, него кад види сина свога лепо васпитана; кад види да му син његов свуда блиста својим врлинама; кад види да реч и дела његова служе на углед свету, а њему — оцу — на понос? Нема заиста веће усаде, јер такав срећни отац види у подмладку својој продужење својих врлина, види да ће име и част његова још дуго и предуго проносити се у свету са хвалом и благословом; — а што је још најзначајније, дао је сину

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

своме лепога васпитања, које му је осигурало леп живот за навек; дао му је сретства, помоћу којих ће увек у свету светао бити, јер разборито и честито понашање његово свуда ће му најбоље прокрчити пута да оствари своје племените намере.

Честитост и облагорођеност појединих корисна је и целоме друштву у коме је, јер призори честитих дела буде и у гледаоцу племенита осећања, жива реч и племенито дело најдивније поучавају свакога ко ма' и најмање у срцу живота а у души поштења има.

Сваки народ, који жели да у свету задобије угледно место, те да чувен и славан буде, треба да с највећом бригом негује у себи честите и ваљане подмладке, који ће прихватити и продужити све оно, што кратки век једнога нараштаја није био кадар да доврши. У ком се народу непрекидно продужује и унапређује умна радња синова његових, у њему је настањена снага која ће кадра бити да на пролом пође свима препрекама, те да оствари све што ће отачаство узвисити, а таком народу срећних и бољих дана донети. „Правда и честитост узвишује народе а греси и неваљалства сатиру и упропашћују читава племена“ — тако вели свето писмо.

Кад је дакле прека потреба бринути се о васпитању деце, питање је сада: како треба да буде то васпитање? Спомену пресвете Бого-мајке посвећен је овај дан, спомен тај нека нас опомене на оне врлине којима је она украшена била кад се удостојила да се нарече „Мати живота“ па се и угледајмо на њих.

Кротка, смерна и потпуно предана врховној вољи, она је за узор у свакоме обзиру. Од млађаних година својих била је „посвећена Богу“, — а то ће рећи: свака мисао, свака жеља њена била је чиста и светла, а дела њена била су увек израз чистог срца и свете душе њене. Тако и ми усађујмо у млађана и невина срца деце наше све оно што

је повољно Богу, што ће њима на част, а отачаству на корист и славу бити.

„Пустите децу нека долазе к мени, немојте им кратити, *јер таквих је царство Божије*“, — тако је рекао Спаситељ наш кад су неки бранили деци да к њему долазе. Спаситељ је казао, који зна срца људска, казао је зато, што су младе године једино и најбоље време кад се може навикнути на све што је племенито и ваљано, јер срце малог детета налик је на плодну њиву у којој ће јаче родити свако зрно које год посијемо. Због тога треба особито да pazимо како ћемо децу учити и шта ћемо им у срца усађивати, јер дете мало безазлено прима све што види и што чује. Оно је још мало и нејачко, те није кадро да различи добро од хрђавог, а још мање снаге има да прозре какве ће последице бити од онога што ради. А да је тешко изкоренити хрђаву навикну која се од младости укоренила, то сваки очито види, јер свака навика постаје доцније — друга природа.

Усађујемо дакле у срца подмладку нашем само врла и племенита осећања, па штимо се једино о томе, да нам деца наша добију љубави и поштовања према врховном добру, — Творцу своме. Нека од младости своје навикну покоравати вољу своју врховном закону, те ће лако и неосетно навићи срца своја да желе само оно што ће и њима и свакоме на добро бити. Научимо децу нашу да још у младости њиховој навикну чесно и поштено обраћати се с људма, јер од тога ће им зависити цео рад њихов у друштву људском. Даље, пробудимо у подмладку нашем понос којим ће тежити само за оним што је свестно и племенито, а да се клони несмислених поступака и ниских дела. Ако се увек будемо својски бринули о васпитању деце наше, ако љубав нашу пренесемо у срца њихова а свешћу правом расвестимо ум њихов, то ћемо не само достојно прославити спомен пресвете Богомајке и испунити дужности родитељске; но и овај свети храм Господњи који је посвећен имену пре-

свете Діеве, вечно ће се хорити чистом — светом хвалом Творцу, нити ће га икад више невернички ланци опасати, іер ће се у њему стицати свагда с благодарном упоменом млади нараштај наш, па ће из чистих — невиних срдаца својих благодарну хвалу узносити Творцу на срећним данима својим а то је онај наїдивнији одіек правог блаженства и среће, коју нека Господ утврди на вечна времена у роду српскоме. Амин.

О назореїна.

(Свршетак.)

О глави цркве.

„Глава цркве назорејске — по њином учењу — іесте сам Исус Христос; он је њу својом драгоценом крвљу искупо, и чува іу од сваке беде, и врата адова не ће је никад надвладати. Сви они који се на ново роде — крштењем — и који жиће своје без греха проводе, могу бити члановите цркве.“ — Глава цркве истина је, да је сам Исус Хр. али само његове цркве је глава т. і. оне, коју је он основао, и која није одступила од његовог светог учења; а православна црква іедина је, која није изневерила првобитне установе, произилазеће од Христа и његових апостола, следователно он је глава само іедине православне цркве источне, а никако није глава „саборица“ назорејског. — Ви сте, назорејци одступили од учења христовог, ви по вашој вољи толкујете св. писмо, ви себе на іедном месту — као што смо видели при погребу — савршениима држите од Христа, ви ништа несвршујете по установи христовој и његових св. апостола, зато и не може бити Христос глава ваше цркве, него неко други, кога ви и сами непознајете.

Ако који од назореја згреши, ако н. пр. ко кога оглоби или превари, па ако се сам не покаје, и не накнади учињену штету ближњем, онда га збор — јавно изобличи и принуди га да учињену штету потпуни, и још га од причешћа на неко време одбију. — Веће кривце н. пр. јавне крадљивце, убице, паликуће и т. д. једном за свагда изкључе из своје заједнице, и таког никад више па макар се и покајао, у своју средину непримају. —

И наша правосл. црква строго забрањује варати и глобити ближње наше, и она налаже преступницима светих њених заповести, покајање, за учињено зло дело, и строго заповеда учињену штету надокнадити. и она не пушта веће грешнике к трапези, докле се год не поправе, и докле не покажу достојне плоде покајања, али никог она неизкључава коначно из материнског недра свог. Јер шта су греси наши, према милости божијој? то су исто што је и паучина према ветру, или што је тама према сунцу! Чим ветар дуне нестане паучине, чим засја сунце нема више тмине! Тако исто и десница божија грли, кајућег се грешника, и прима га у наручја своја. Свети апостол Павле размишљавајући о гресима човешким, и милосрђу божијем овако говори: „Тамш ко преизобилџетз милосердије и благодатз твоа, идџе умножиса грѣхз.“ И најцрњи грешници могу се обратити к Богу, и милостиви Бог радо прима кајуће се грешнике. Јер да ми не грешимо, шта би нам Бог праштао? а кад нам неби имао шта праштати, како би могли ми Бога милостивим називати? Ми грешимо, а Бог нам прашта; а прашта нам зато, да би објавио благодат и милосрђе своје свима људма, и да би га ми славили, као најмилостивијег и најсветијег оца, и да би свагда срце и ум наш к њему упраљали, и од њега свако благо просили. Та зар није и сам Ис. Христ. грешних

ради тело човечије прими? па и саму смрт грешних ради претрпио? Сам Ис. Хр. у јеванђељу светом својем говори овако: „Син човечији дође да знађе и спасе изгубљено. Шта вам се чини — вели дађе Христос — кад има један човек сто оваца па зађе једна од њих, не оставили он деведесет и девет у планини и иде да тражи ону што је зашла? и ако се догоди да је нађе, то вам кажем, да се ној више радује него онима деведесет и девет што нису зашле.“ (Мат. гл. 18). Из ових речи христових видимо да Бог радо прима истино кајуће се грешнике. Напоследку, „ко је дао вама власт судити туђе слуге? кад они својему господару стоје или падају.“ (Пав. в рим. гл. 14.)

Назореји се још труде да докажу да међу њима нема грешних, почем они грешне у своју средину не трпе. — Но ово је крајња лудорнија, о којој није вредно много говорити, и само им толико велимо: да ни један човек није без греха! Цео изображен свет с презрењем гледа на „свете оце“ у Риму, који у деветнаестом столећу силом дају својство Божије, грешном човеку, и који силом желе уверити своје последоватеље „да је папа непогрешљив.“ И назорејци су достојни само због тог сваког сажалења што веле да међу њима грешних нема, почем они грешне међу собом нетрпе; а колико има тајних грешника, који у „устима носе мед а у срцу јед“? који се пред светом чине свети, а овамо пуни су злобе зависти и ненависти? Зар не може бити и у вашој средини оваквих тајних грешника? или ви ваљда испитивате и срца човечија?

Клетва је код назореја строго забрањена, своје речи потврђују са: „јесте“ или „није“. Господ је веле они забрањено убиство, па зато је војничка служба противна њиној вери; њини војници, при ступању у војничку службу, ни пошто се не ће заклети. Смиреност, кротост и понизност,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

мора сваки члан спољашње показивати, зато је код њих забрањено раскалашно и изазивајуће руво, косу увек кратку носе по апостоу. (1 кор. 11. 14). Веселе им је дозвољено, при ком се мора часност и учтивост у најстрожијем смислу набљудавати. При весељу несмеју певати светске песме, обично певају црквене песме, или држе моралне поуке. Светаца у правом смислу немају никаквих, и саму недељу не морају светковати, али се зато опет у недељу скупљају на молитву, и уздржавају се од тежког рада пољског, да не би, веле, остале хришћане, у богомољи узнемирили или саблазнили. — На јавн) богослужење скупљају се обично недељно трипут; време молитве није опредељено. Служење се започиње певањем, после песме најодличнији члан збора помоли се Богу, и растолкује по коју главу из јеванђеља; стари се завет врло ретко толкује. После толковања сљедује опет кратка молитва, и са песмом заврше своју службу. Али та њина служба не мора се увек по споменутом реду свршавати; много пута нетолкују јеванђеље. Књига са којом се при служби служе, зове се „сионска харфа“, — издана у Цириху на немачком језику. — При служењу женске су одељене од мушких; соба у којој се скупљају, сасвим је проста, без икаквог накита, на среди стоји један прост бојадисан стол.

Заиста кети се именом божијим за рад маловажних ствари строго се и у правосл. цркви забрањује, јер тим се обезчашћава и обезслављује име божије. Али у стварима врло важним и озбиљним, дозвољено је хришћанима кети се именом божијим. Јер кад би сви људи говорили истину онда не би клетва нужна била, али почем има у свету лажљиваца, који неистину говоре, „сега ради свакому човјеческому прекословију кончина, во извјешченије кљатва јест. — Смиреност, кротост, и друге врлине хришћанске и нама се строго налажу, јер сам Спаситељ, кротке назива блаженима, и вели да ће ти насљедити земљу.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Напоследку назореји, нити недељу светкују, нити друге празнике, и тиме показују они своју непослушност према заповестима самог Бога, јер сам је Бог изволео осветити један дан у седмици, да би људи у миру и тишини славили, хвалили, и преуносили у тај дан име благодетеља и сазда-теља свога. — Бог је сав свет за 6 дана створио, а седми је дан престао од дела, тиме је сам Бог осветљао дан седми, па зато и заповеда Мојсију светковати суботу говорећи: „Помни ден суботни светиности њего.“ Бог је и друге празнике установио, тако видимо из св. писма да је Бог и празник пасхе после изласка Израиљаца из Египта установио, и многе друге. — Почем је стари завет био сен само нове благодати, зато ми нисмо више обвезани светковати суботу, него ми смо дужни празновати дан „недељни“, јер је у тај дан Спаситељ света смрћу, смрт победио, човека од вечне смрти избавио, и свет искупио. Нити празнујемо ми данас јудејску пасху, која је била сен наше пасхе; ми празнујемо истину и праву пасху, која је празник над празницима, и слава над славама, јер Христос је васкрсао из мртвих, смрћу смрт сатр’о, и онима који су у гробу живот даровао! Даље дужни смо светковати и остале празнике христове, свете дјеве Марне, апостола, мученика и т. д. — А да смо ми одиста дужни празновати недељу, и остале празнике, осим премногих доказа у светом писму, која ја не ћу сада на-водити, најбоље нас уверава пример самог Христа Спаси-теља. Сам Спаситељ је светковао празнике јудејске, ишао је са својим родитељима сваке године на празних пасхе, а тиме је хтео Христос показати нама да је заиста богоугодно празновати недељу, и остале свете дане, зато је наша св. црква строго наложила својим вернима светковати недељне и празничне дане. Али назорејци не слушају на свето писмо, нити узимају Христа и живот његов себи за пример, и опет се нестиде називати себе „последоватељима христовим. Сваки разборит читалац овог цењеног листа могао је из доведе ре-

ченог видети, да су назорејци сасвим одступили од Христа, и светог јеванђеља; они се у врло великој забуни налазе, они ни сами незнају шта верују; час веле да је њина вера само на новом завету основана, а овамо нити имају тајне, које су за спасење нужне, нити обреде и друга благочинија црквена, која су још у првој цркви христовој постојала, него лутајући за својим слабим и варљивим разумом, из једне погрешке у другу, из једног греха у све гори и црњи падају.

Србски народ готов је и живот за веру своју положити, па зато и није могла код нас нити реформација нити друге разне јереси, корена заватити, нити ће назорејска секта окужити постојан србски варод, јер црква наша православна, по Биерингу: „немеша светске задатке у духовне ствари; она нема папе-цара, и живо се сећа речи Христови: *Моје царство није од овог света!* Она није изневерила првобитно уређење од Христа и светих апостола. Она непромено чува јеванђелску науку; у њој нема папе-цара, она се уређује по синодалним уредбама установљеним од апостола, она се вели Биеринг на покон за најумеренију држи. Зато брате Србине љуби твоју цркву као и досада што си је љубио, јер вера те је здрава и јуначна ево до данас од туђинске поплаве сачувала; народност је наша са вером православном тако спојена, да Србин без вере своје одма би престао Србином бити.

Ми нисмо мачем и сабљом веру нашу распростирали, нити смо је по моди и људској ђуди удешавали, нити имамо једног независног господара у цркви, који по својој ђуди свеце проглашавати, и каноне увиђати може, нити препи-сујемо грешним људма својства божија, па зато и видимо да у нашој цркви никада немогоше јереси корена заватити, и у последње време многи разборити и научени људи, као што је и речени Биеринг (професор католич. семеништа у Балтимору, који је не давно прешао у православије), долазе

у наручіа истине цркве христове, цркве православне. Све заслуге и измишљотине слабог ума човечијег разбиће се о чистој науци христовој, црква православна сјаће као сунце, и постојаће до другог долазка Христовог.

У Оросламошу.

Паја Димић,
свр. богосл.

О неким хрђавим обичајима наших Ресаваца.

(Од М. Ђ. Радосављевића свешт.).

(Продужење.)

3. Како се носи литија по пољама.

Ношење литије по пољама, истина није никаква црквена установа, али је врло леп хришћански обичај:

Изаћи у пролеће у природу, у васионски храм Бога оца; наслађавати се дивотама, којима је Творац васионе оденуо наша поља, наше баште, наше њиве, наше воћњаке, наше винограде, наше ливаде. Понети собом свете иконе, часни крст и св. јеванђеље и на освећеном месту (код записа) стати и ту са скрушеним срцем и коленопреклоно припасти ономе, од кога сва благодјана произлазе, — заиста је и пријатно и управо хришћански!!!

Као што рекох, ово није стара црквена установа, те с тога и нема о томе, т. ј. о ношењу литије по пољама особитих правила. Али ипак обичај је, који је дугим временом освештан: да се, где има цркве, у цркви, а где ове нема, у општинској кући сврши у очи празника вечерња с литијом, а на сам празник јутрења и литургија где има цркве, а где нема. само јутрења, и по свршетку исте да се сви мештани крену с литијом. У путу да буду побожни, богомољни, уздржљиви од сваког разговора и смеја, од сваког неприличног поступка; једном речи, да литија буде права богомоља, јер треба да се сете, да на њих гледа Бог са

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

својих небесних висина и да његови свети анђели опроводе њихову литију.

Но како ли се овде, па у опште и свуда по селима носе литије (крста)?...

Да чујете! —

У очи дана, када ће се носити литија, несвршава се вечерња у општинском дому (говорим за села где нема цркве) а тако исто ни јутрења сутра дан, јер сељани не ће да узму у помоћ своме свештенику још ког свештеника или бар једног учитеља, који би с њиховим свештеником могао правило свршити, бојећи се да не би што год платили. Те с тога надлежни свештеник на дан празника дође сам код општинске куће и то тек око подне, јер до овога времена нико и не излази под запис зато, што дотле сваки гледа домаће послове, и тек кад ове посавршује, онда почну и то само момчад и девојчице долазити, а од старијих људи баш нико што — но — реч ни мукајет, као да се њих ова богомоља ништа нетиче. Пошто се приличан број деце искупи и пошто свештеник укратко сврши правило под записом код општ. куће, крене се ова трупа деце у поље таквом брзином, да се у њиховом трчању догађају свакојаки призори. А и како не ће јадна трчати, кад мора да обиђе сво поље, које у обиму често заузима по 3—4 сата хода?

Кад се дође у поље на запис, у место да сва деца стану у ред па да прате молитве које се ту читају, она се разиђу по каквој ливади или по потоку. Ту се чују песме световне, ту се чује врисак, ту се свађају па више пута и потуку.

Збиља, мислите ли да и свештеник заједно с овом декурливом трчи преко поља? Јест, и он трчи и то на коњу; јер кад би он све до краја пешке издржао, морао би доцније одболовати; једно што деца неиду уредно и лагано, а друго, што скоро свако село има најмање по 7—8 записа и то по целом пољу и виноградима раштрканих.

Можда питате, нашто оволики записи, кад су довољни три? Један у селу код општинске куће, један у виноградама (ако су близу села као што су по већој части овде у Ресави) и један у пољу? — И ја мислим да је довољно три записа; и чудим се одкуда постадоше оволики записи! Дали из велике побожности?... Можда је; но зашто ли бар сви мештани не иду с литијом као што варошани иду, а не да шиљу само децу да протрче поље као под кулук? Но и то би се још којекако сносило; јер ако није у смислу хришћанском, бар није штетно по својим материјалним последицама. Но шта да кажемо за онај обичај, што ова свита, ове крстоноше, сматрају као за неко право, да могу куд год прођу и преко жита и преко њива и преко ливада чинити сваке потрице, разваљивати врљике, прошће, прегавити кукурузе, винограде и т. подобра, па зато ником не одговарати? Ако по гдекоји хришћанин још и мисли и верује, да ће тиме његова земља постати плоднија, берићетнија; но зато већина већ гледа на ту ствар с рационалније тачке гледишта и негодује за такав поступак лица, која иду у име светиње и богомоље. И зајста имају пуно право негодовати. Таквих жртава не захтева хришћанство од нас. Оно јасно и одсечно вели: „жртва Богу дух сокрушен.“ По овоме нека хришћанин види благослов божи, који жели свести на своје њиве и ливаде, не у разметању, разваљивању зграда и гажењу усева од стране крстоноша, већ у искреном и сакрушеном духу њиховом, кога они треба да искажу у тој литији, у том обилажењу свом по пољима и њивама. То захтева Бог од њих и то хоће, а не бујство и разметање које се, као што рекосмо даје видети код наших крстоноша.

Из овог малог нацрта о ношењу литије по пољима, увиди ће сваки Србин, да досадањи начин ни у колико недоликује нама хришћанима; па с тога би нужно било, да се о томе пропишу особита правила. Уз то да се определи:

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

колико записа треба свако село да има. Притом, да се што већа пажња обрати на ред, пристојност и благочиност при ношењу литије, како би литија изгледала права богомоља.

(Наставиће се.)

Црте из живота св. апостола Павла.

(по виспингу).

(Свршетак.)

§ 7. Характеристика св. апостола Павла.

1. Из свега што је доведе казато, лако је нацртати кратку карактеристику великог апостола *јазиков*. Ми ћемо само у један лик сјединити оделите расуте у његовим послањама карактеристичне црте. Што се тиче карактера св. апостола Павла, то га именују *холериком*. Холерички је карактер одважан, усталачки, одсудан, по преимућству се показује у спољнем делању. Он се не успокојава дотле, док за своја убеђења незадобие колико је могуће већи број људи; он се неклони борбе, већ свагда је готов за њу. Овакав холерички карактер већ се јасно види у младићу Савлу. Он се придружује тој партији народа, која се сматрала за најстрожију и најодважнију, и у самој фарисејској партији он се пашти са својом ревношћу и строгошћу превазићи све своје вршњаке. Кад је доцније фарисејство осетило опасност од учења о Христу, искупитељу и спаситељу света, млади Савле одпочиње прву борбу с новим хришћанством; с горећим осећањем предаје се он на услуге синедријону и изјављује готовност да гони хришћане, гони их изнајпре у Јерусалиму, шта више принуђава их, као што сам себе доцније окривљује, проклињати *Распетог*, и кад му се јарост његова не могаше овде потпуно наситити, хити у Дамаск. После обраћења у хришћанство није му се карактер променио; узвишени природни дарови његови освештани су само благодати. У посланицама његовим колико одушевљење видимо ми у

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

свему, што је он *сада* признао за истину, колика је плам-тећа ревност његова да саобшти *браћи својој* оно што је дознао, колико је спреман и готов на борбу противу свега, што хришћанству непријатељше, колико се свето негодовање изказује противу свега што је неваљало — зло. И сам начин изражавања показује карактер његов. Зато се често говор његов таласа као река у којој један талас сустиже други. „Кад ја читам, каже блажени Јероним, апостола Павла, то ми се чини да чујем не речи, већ гром. О његовој *дијалектици* и лепоти слога сведочи готово свака врста његових посланица, сведоче његове речи, које је говорио у Атини и у Јерусалиму; зато су праведно могли у овом случају успоредити Павла са Исократом, и ставити га у поред са највећим ораторима грчким. Не ћемо овде говорити о обилној сили ума, која је пребивала у Павлу, о дубокомишљености и обилности идеја његових; објашњење његових посланица више ће нам пути пробудити удивљење наше због овог.

2. Сви ови узвишени дарови, које видимо код апостола Павла, добијају особито освештење од *љубави* ка Христу и ближњима, којом је он зажарен био, и од дубоке *смрности*, којом је он задахнут био. Христос је за њега био *крајеголни камен* свеопште историје и кључ за разрешење тајанствене прошлости и будућности, а уједно и средиште сопственог његовог, унутарњег и спољашњег живота. „*Ја већ не живим, но Христос у мени живи.*“ (Гал. 2, 20). „*За мене је Христос живот, а смрт ми је добитак*“ (Фил. 1, 21). На другом месту пита он: „*Ко ће нас раставити од љубави Христове? Туга, или нужда, или гоњење, или глад? ...*“ и одговара с највећим убеђењем: „*уверен сам, да нас нико не може раставити од љубави Божије у Христу Исусу, Господу нашем*“ (Рим. 8, 35 и др.). Кака се неизмерљива љубав к ближњима изказује у овим речима: „*ја би желео бити сам одлучен од Христа за браћу моју*“ (Рим. 9, 3). Без сумње,

да онаі коіи іе могао овако определити праву хришћанску љубав, или боље рећи спевати іоі таку химну, какву читасмо у првој посланици к Коринћанима (гл. 13), таі іе морао дубоко прочуствовати суштину љубави. А смерност његова? Ко жели знати у чему се састоіи права хришћанска смерност за разлику од лажне, — притворне смерности, таі нека само с пажњом прочита ову посланицу Павлову. Шта више у другом његовом послању, где іе морао показивати своіе заслуге, каква се дубока смерност изказуіе у свакој речи! Сам о себи ништа, но што му іе Бог дао и преко њега учинио, о томе говори с високим достојанством.

3. *Спољашњи изглед св. Павла* по древном предању није одговарао великом и снажном духу коіи іе у њему обитавао. Неки шта више у іедном месту послања к Коринћанима (2 Кор. 10, 10), налазе указање на то, да іе спољашњи изглед апостола био неугледан. У апокрифичном сачинењу *Діејанија Павла и Гискле* он се описуіе да іе био човек оснизак, са деђима мало погуреним, око 50 година, здраво ћелав, са дугачком проседом брадом, очију помалених и ватрених, израз лица одважан и уман. Готово тако исто описуіе га и Нићифор Калист у своіој црвеној историји.

Превео с руског,

Ј. Павловић.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Госпођа Томанија, стрина његове књажеске светлости господара Милана Обреновића IV. благовољла іе поклонити цркви жабарској у окр. крагујевачком, іедно велико, кадифом обшивено и сребром оковано іеванђеље у вредности 3500 гроша чар., на ком богатом дару, поред тајне благодарности и усрдне молитве, коју о здрављу и спасењу њеном чинимо, не можемо а да іоі и на јавности не поблагодаримо.

Свештенство и тутори црк. жабарске.